

1917

~~~~~

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, o mes. 40 cts

Fora, » 50 »

Coste d'un número 10 »

América 2 pts. trimestre

~~~~~

Número 9

~~~~~

= Redacción =

e administración:

CANTÓN GRANDE

= 16, BAIXO =

~~~~~

A CRUÑA

6 FEBREIRO

BOLETÍN DECENAL

Idearium da Hirmandade da Fala en Galicia o nas colonias gallegas d'América e Portugal

LUGO-CRUÑA-MONFORTE-VILALBA

UNHA XORNADA GRORIOSA E PATRIOTICA

GALICIA POL-A VEZ PRIMEIRA FALA C'OA SUA LINGUA

A data do 28 de xaneiro, ten que sere d'inesquecente lembranza para nos. N'ela, por vez primeira, dende que na Frouseira fináranse as liberdades gallegas, o soño grande e bendito de facere de Galicia, nosa patria, escrava, pro non morta, unha nazonalidade con persoalidá propia, natural e hestórica, que se nimbou de gloria e puxanza no século d'ouro de Xelmírez, até ela non se volver a erguer con xeito conscente a bandeira da nosa sagra redención.

Un fato d'homens de boa vountade, acugulados de esprito de sacrificio, de esprito rebelde, de esprito cibdadán, conocedores dos seus deberes e dos seus dereitos; un fato de mozos que teñen por capitás ós veteranos do enxebrismo, Lugris e Banet Fontenla, fixeron o milagre, levando coma luz da súa ispiración o xenio poético de Cabanillas e de Pondal, os dous vates da raza, e o xenio musical do pobo aprisionado por Veiga na cadea perpetua do pentágrama.

Unha xornada compreta; unha xornada groriosa. Xornada de sementadores do ideal bendito da redención gallega. Xornada de sol, de xuventude, de patriotismo, d'altruismo. Primeira saída d'uns novos Quixotes.

A SAIDA DA CRUÑA

As nove da mañán—mañanciña d'ouro y azul, mañán domingueira do mes de xaneiro—axuntáronse na estación da Cruña para coller o tren até Lugo os membros do Comité d'aición galleguista da Hirmandade da Fala, señores Mariñas (D. Xenaro); Carballal Lafourcade; Somoza (D. Alfredo e don Lois); Parga (D. Xorxe); Freire (D. Miguel); Peña Novo (D. Lois); Tettamancy (D. Francisco); Lugris (D. Manoel); Villar Ponte (D. Antón e D. Ramón), e algúns mais.

Iban ledos, porque cinguia as suas testas a coroa do deber, porque aloumiñaba as suas almas a mán branca e maina do Ideal. Levaban por armas pensamentos, folletos e follas imprentadas. Espallar istas follas, istos folletos, istas ideás era o ouxeto do viaxe. Non pidían nada como non fose amor para a patria dormida con soño d'ergástula no cadaleito da renunciación suicida e cobarde; en troques dábanno todo: entusiasmo, sacrificio e traballo. ¡Todo por Galicia!

Eran os primeiros gallegos que sin vergoña, dinantes ben, con fondo orgullo, amostaban unha Galicia redimida integralmente nos seus corazóns puros, non lixados pol-a cobiza do medro persoal, ós ollos dos gallegos sen conciencia, dos gallegos labercos e dos gallegos soyo gallegos por habere nacido en Galicia.

Aqueles bos hirmáns, aqueles hirmáns exemplares, héroes d'un novo capítulo da nosa Hestoria que agora comenza "a continuarse"—non sen tempo!—dinantes d'arriñcare o tren da estación da Cruña, adicáronse a donar follas imprentadas, coma propaganda, con seriedade cívica, antre todos os que s'achaban no andén. Semellaban catalanistas n'un pobo catalán.

En total-as estacións do camiño fixeron a mesma labore. Pódese asegurar que en cantos fogares existisen nas aldeas e pobos dos rentes da via de ferro, o 28 léronse versos gallegos d'alaudo ó noso idioma feitos polos millores poetas e pensamentos amostrativos da necesidade de creare unha forte conciencia rexional.

EN LUGO. HOMENAXE A MONTES

Na estación de Lugo, axuntáronse c'os hirmáns cruñeses, outros da cibdade do Sacra-

mento, os representantes de Vilalba, antre os que iba D. Xermán Orosa, rapaz de moita valía y os de Monforte, levando ó seu frente a Banet Fontenla, mestre e caudillo, y-ó novo e culto letrado Sr. Arias.

En fato apreixo, cheos d'entusiasmo, dirixíronse todos á praza de Santo Domingo onde s'atopa a estatua de Montes. Foi un momento solene, que non poderá esquecerse xamais. D. Manoel Lugris, con voz forte, varil, descuberto coma cantos o escoitaban, dirixeu un saúdo de lembranza, latexante d'amore, ó insine autor da "Negra Sombra". Dixo que a negra sombra que envolve ás almas y á terra gallegas, hai que esnaquizala supetamente, si Galicia quere ser libre.

Foron acollidas as suas verbas c'unha sinxela ovación, ó mesmo tempo que todolos hirmáns da Fala, ceibaban feixiños de flores sóbor dā estatua do gran mestre lugués, que encerrou no pentágrama, xenialmente, o sentir y-o querer da y-alma gallega.

O PRIMEIRO MITIN GALLEGUISTA

As tres e media da tarde escomenzou o mitin no teatro "Lugo-Salón", xenerosamente emprestado para o auto pol-a empresa do mesmo.

Ergueuse o teón, e trail-a fáboa presidencial cuberta c'o a bandeira gallega, sentáronse o Sr. Lugris Freire quen tiña á sua dereita ó Sr. Banet Fontenla, notario de Monforte e doctor en Dereito; o brillante xornalista director da "Idea Moderna" señor Vega Blanco, de Lugo, y-o Sr. Orosa de Vilalba; y-a esquerda os Sres. Villar Ponte, Tettamancy, notabre esquirtor, Peña Novo, Correa Calderón e D. Marcial Neira, representante dos Amigos da Fala d'Ourense.

N'outros asentos do escenario achábanse os demais irmáns cruñeses, luguenses, monfortinos e vilalbeses.

CORREA CALDERON

Decrarado aberto o auto, adiantouse até o proscenio o Sr. Correa Calderón. E iste un rapaciño simpático de fitar intelixente, de corpo miúdo, cheo de bondade. Pertenecía á redacción da "Idea Moderna", que foi a primeira tribuna de cuáseque todol-os literatos gallegos que oxe teñen renome. Correa Calderón esquirbe a cotío n'aquel xornal páxiñas fermosas. E unha lexitima esperanza. Tiñan, pois, que sere tamén notables as cuartillas que léu no mitin coma agora veredes. Logo de recoller unha chea d'aprausos xustos, dixo:

Meus señores:

Veño aquí, coma un humildoso troveiro d'aqueles que iban pelegrinando d'a Provenza a Santiago, pra cantar una viva loubanza cálica a Nosa Señora Galicia.

Eino de facer probemente, porque nin as miñas palabras han de ser estrelas froridas, nin cántigas de reiseñor...

Só me redime, o que vos fale n-a agarimosiña fala galaica.

N'aquela fala feiteiceira, que, por sela mais doce foi elixida pol-os troveiros pra compoñer n'ela os seus versos cheos de sentimento... N'a que cantara o úneco Rei Sabio, os milagres d'a Virxen Santa María. N'esa fala n'a que Rosalía de Castro, chorara rimas... N'a que Curros escribira a "Cántiga" o "Nocturno" e a "Virxen d'o Cristal". N'a que Lamas dixeran unhos versos sentidos é doridos...

N'ese linguaxe qu'e mûseca e melonía tod'il; qu'é como dixeran a nosa santiña Rosalía:

mimosa, soave,
sentida, queixosa,
encanta si rie,
conmóve si chora...

Qu'é com'o perfume d'unha frol, com'un felizo, com'un cantar lexano...

Xa o cantara un poeta d'hoxe, o insine Noriega Varela:

O gallego é un suspiño,
je a cousa mais meiga qu'hay!
é o linguaxe amorosíño
en que oin decir "filliño"
de labios d'a miña nay...

Si; o gallego é un suspiño muy baixo, é com'o bruar d'os pinales, cheos de lua, cando os bic'o vento mainiño...

Si; o gallego parés feito, como dix'o poeta, pra que nosa nai, cando nos arrulaba n'o berce, pequeniño com'un niño de pombals, ou nos tiña n-o colo, dixese soavemente "filliño" ó mesmo tempo que pousaba un bico n'as nosas meixelas-roibas...

O gallego, parés feito pra decirlle a unha rapaciña branca a quén se quere ben, istas palabriñas cheas de mel:

—Xoiña... Mórróm'o mirar os teus ollos mouros... ña xoiña...

O gallego cando quere decir cousas tenriñas e cando quere chegar a y'alma, é unha fala de feizizo...

E mansiño e soave com'un regato calado... Mais tamén é grande e fero com'o mar...

Védeo n'os versos de Curros. Védeo n'os panillas, o céltico bardo

in tesoufo d'"As Mil e mil palabriñas pra s'es-tadas d'amor... E ten idas e feras pra decir arlles os caciques con tica musa" Ben'o dixe-

ra n'aquel admirabile apóstrofe, o gran poeta d'a "Cántiga".

E inmortal, cal'o nome de Rosalía é cal'a mûseca d'a gaita, que tampouco morrerá mentras haxa un gallego qu'alá n'a outra banda, chore ó conxuro d'o seu enbruxamento...

Mentras haxa un gallego que sinta, porqu'a gaita é algo muy noso, algo así com'a queixume perene de Suevia...

Recordo qu'unha noite, soaba a gaita lexanamente. Oín quedíño pra saber si cantaba ou choraba. Mais, despóis d'irme entrando pol-a y'alma a mûseca d'aquel alalá cheo de saudade e de pena dixeran c'oa poetisa:

non canta, que chora...

Y'así é. N'algúns momentos é a gaita toda tristuras, prantos e suspiños...

Chora c'os gallegos que foron buscando o pan de cada día e que non poden volveirse de mais alá d'o mar azul...

O seu choro é com'o pranto d'unha nai, chea de tristura pol-os seus filliños malpocados...

Por iso, a mûseca d'a gaita, rima ben c'oas penas d'os emigrantes, qu'a queren ouir cando lonxe, lonxe sinten'a morriña d'os prados froridos d'esmeraldas, d'os agros roibos de pan, d'os ollos mansos d'as súas mulleres, mouros, mouriños como penas...

A gaita non enmudecerá, nin morrerá o noso linguaxe, mentras haxa un gallego, que, coma mín, inda que son rapaz, leve n-a y'alma a lumeira perene d'un santo amor a Galicia...

Non poden morrer nin as melonias célticas d'a gaita, nin as melonias d'a nosa fala, porque xa os bos gallegos de curazón despertaron e camiñan pol-as vilas com'apóstoles d'un credo novo, pra bautizar os oyentes c'o seu Ideal...

Védeos. Xa chegaron hastra vos. Eles falarvos con ditos cálicos e vibrantes, pra que d'a cinza d'as vosas almas resurxa ó Fénix d'o Patriotismo.

Eu non son outra cousa qu'un rapaz embruxado de Belleza, d'optimismo é d'ansia de ser, e que hoxe fai de paxe humildoso, pra-nunciavros a istos muy altos señores...

Védeos, Son Villar Ponte, o entuseasta caudillo d'ista nova cruzada santa; Luguís, o grorioso y'enxebre contista, poeta e dramaturgo, tamén o "primeiro orador en gallego", que dixo Ribalta; Banet Fontenla, o mestre do enxebismo, ilustre xuriconsulto; Peña Novo, o gran tribuno da xuventude, que xurde; Carballeda, o mozo rebelde, de corazón malado.....

Védeos. Son'os apóstoles d'o novo credo. ¡Que soen as campás a Resurrección!

Qu'en canto se fale o gallego en Galicia, a nosa terriña recobrará a sua y'alma, porque non rima ben, ningunha lingua extranxeira c'os nosos paisaxes enloitados de bruma, c'os nosos vales froridos de sol, c'as nosas rías espelleantes e meigas, c'as nosas arboredas cheas d'armunia, si non e o gallego, que ten o meigallo d'un non sei qu'é, pr'aquelles que queremos a Galicia com'a unha nai coitada é sin ventura... *Dixen.*

VILLAR PONTE

Escomezou raendo o localismo abafante que magoa a Galicia. Dixo que os "Amigos da Fala" non representan á Cruña, Lugo, Ourense, Pontevedra, Santiago ou Vigo, se non á tod'a patria gallega que é mais que iso.

Dixo que pol-a vez primeira se facía política gallega en Galicia, e que os da "Hirmandade" tiñan que avergoñarse de que n'unha soya ocasión predicárase no castelán o rexionalismo, ¡por mor de que levaba un Goberno unha Capitanía xeneral da Cruña!

Amostrou por qué temos d'empregare o noso idioma, xa pol-a sua esencialidá xa por comenencias de táctica, seleccionadora dos falsos rexionalistas.

Dixo que debe opoñerse ó eterno rexionalismo ortodoxo de *folk-loore*, o rexionalismo heterodoxo e en prosa, o rexionalismo coma negocio material e espiritual, coma redención dunha patria escrava.

"Si Galicia—falou—é a Cincenta d'España, Lugo é a Cincenta de Galicia", cando tanto está chamado a ser coma capital xeográfica da nosa terra. O centralismo a Lugo soyo lle deu algunha charanga militar, algún edificio, algunhas credenciás. Outra cousa, non, coma non fose o facelo "campo d'esperimentación do cuneirismo español." E n'oustante, Lugo ten rúas con nomes de grandes caciques, de grandes políticos alleos, e ningunha que se chame de Rosalía, de Curros, de Veiga, ¡nin siquera de Pastor Díaz, do insine fillo da provincia a quen Pontevedra honrou fai moito tempo, facendo o que Lugo non fixo aínda!

Ficou esixindo respeto para os hirmáns da fala, a únece xente altruísta, que evangeliza sacrificándose, na nosa terra.

(Pensamos publicar com'preto iste discurso, cheo de lóxica, feito a concencia, n'outro número do noso boletín).

PEÑA NOVO

Iste rapaz, vilalbés, que áchase de pasante no gabado bufete do Sr. Durán García da Cruña, foi unha revelación, unha sorpresa pra todos. Sabíamos que falaba ben; pro non o tiñamos por un gran orador. Y-o é; de corpo inteiro. Pol-a forma e pol-o fondo. De verba ceiba, de xeitos naturaes, d'imáxenes galanas. Domiña ademais o idioma gallego perfectamente. O seu trunfo foi o da nosa propaganda, pois coma dixo moi ben un xornal lugués, c'o a pruma d'un home dos de maor talento e sinificación política n'aquela cibdade, o Sr. Tapia, logo d'ouvi-lo xa non se pode dicire que o gallego non sirva pra producir os grandes efeutos oratorios que son os rexistros mais poderosos pra mover ás almas. Nin a pintura nin a poesía nin a mûseca arrastran ás masas coma a palabra, e véuse xa que a palabra gallega ten todol-os recursos fondos de cordialidade e beleza que chegan ó vivo dos sentimentos.

Peña Novo, apraudidísimo moitas veces ó longo do seu discurso, fixo unha glosa admirabile dos conceutos vertidos por Rodrigo Sanz, n'un artigo que publicamos no número pasado do noso boletín. Tronou contra as causas que obrigan a Galicia a pagar ó ano catro millóns de pesos pol-o dereito de poder comere pan de millo ou de centeo. Amostrou cómo a nosa terra non poderá progresar namentras estea en pé isa bárbara alcabala. Concluyeu dicindo que soyo falando en gallego nos entenderemos os gallegos pra podermos facer entender dos estranos.

CARBALLAL LAFORCADE

Mestre de primeiro ensino, esqurtor correuto, docto en contabilidade y-en mecanografía, bohemio honrado, sempre rebelde, probe d'agarimos de fogar, probe de cartos, pro cheo de corazón e de bondade, dino d'un releve que inda non conquireu na Cruña pol-a falla d'atención das xentes, pronunciou unha oración de xeito nazionalista, fero e dura, que de sentila cen mozos en cada capital de Galicia, xa nos poñería no vispera do éisito da nosa causa.

Carballal que, coma orador debutou en Lugo, chegará axiña a sere un novo tribuno da fala gallega, pois conócea ben, usándoa millor. Dixo verdades coma puñqs. Foi moi gabado.

BANET FONTENLA

Banet xa é conecido en toda Galicia; é un dos poucos gallegos galleguistas de sempre. O seu prestixio, a súa autoridade, o seu talento y-a súa cultura non percisan loubarse agora. Tampouco é necesario dicir canto val coma orador grande e compreto e coma mestre castizo y-esgrevio do noso idioma, que nos seus labios d'home honrado, bon e modesto, adquire tod'a dozura y-a riqueza do italiano. Banet, o gran mestre Banet, resulta o millor argumento vivo e latexante pra esnaquizar ós ridículos, desleigados, trabucados ou imbéciles que din que a fala do Rei Sabio non sirve senon pra contar contos.

A verba de Banet é quente, forte, repousada, varil. Banet é orador feito e dereito. Orador d'unha talla que cuáseque non coñecemos en Galicia. O gallego nos seus labios aristocratizase e crarifícase en senso académico. E n'iste gallego espricou a necesidade que ten a nosa terra d'unha fonda coñecencia nazionalista co leitiva.

O Sr. Banet, por quen sentimos admiración sinxela e cordial agarimo, foi ouxeto ó ficar q seu fermoso discurso d'unha ovación longa, ruidosa, xustísima.

LUGRIS FREIRE

O poeta, o dramaturgo, o contista, que recita ben, que lê ben, e que, como dixo fai poucas datas Aurelio Ribalta ó "o primeiro orador en gallego" O pai de "Noitebras" e "Soedades"—libros en verso;—de "Minia", "A Ponte", "Mareiras" y "O Pazo"—obras de teatro;—O "Asieumedre" dos contos. Un dos tribunos da groriosa Solidaridade gallega. O republicano dos mitins, das conferencias. Bon fillo de Sada, d'aquela terra meiga, d'aquela fermosa vila mariñán, que él canta sempre, en todol-os seus traballos con agarimo fondo, sin que Sada tivera pra él aínda mais que ingrato esquecemento.

Lugris, enxebriño en carne viva, todo pasión gallega, todo acceso de forte galleguismo, de xeito celta e varil, "mareira" vivente que zoa ruxidora rompendo as suas carraches feitas ondas d'elocuencia natural, espontánea, contra todol-os baixos d'a inxusticia, do cuneirismo, do desleigamento, foi en Lugo o apóstol de sempre, apóstol d'alma de reno e de miolo d'home con nache grande.

Lugris domiña ó pùbrico c'o a tralla do seu talento. Sua voz forte é trono que xenera os lóstregos d'un inxenio súpeto, alumeador do enxebriño que l'enche o peito. Suas mans robustas, cando petan sóbor da táboa da tribuna, tamén sirven d'argumentos. D'argumentos lle sirven o mesmo os feros escintileos das gafas que alongan o fitar canso dos seus ollos azules. A veces lembran as suas verbas, campás tanguendo, a rebato, chamando a somatén.

Naide poderá dudar, pois, que conquiere ós ouventes lugueses, coma conquerieu adoito, ós de tódal-as partes.

Lugris non é o método, porque é mais qu'iso: semella a desarmónia aparente da armóniosa natureza. Soyo un fin, o do enxebriño no seo da liberdade; pra chegar a isto, todol-os medios bós. Vota man do humorismo pra levarnos á moralexa grave; ponse grave pra conquirir con Nietzsche que non c'o a carraxe senon c'o a risa se mata.

Feliz estivo cando falou do por qué escoleráse a Lugo coma o primeiro pobo para a propaganda. Lugo foi manteñedor dos seus foros dende o tempo mais antigo. Lugo defensivo a invasión moura, na batalla de Santa Cristina. Lugo famoso hestóricamente pol-o seu Concilio, afincador da fe católica, de onde veu o privilexio do manifesto contino do Sacramento, sol d'ouro que alumea o es-

cudo de Galicia. Lugo o da Xunta rexionalista autónoma...

As suas censuras contra aqueles que s'avergoñan de falar o gallego y-os seus argumentos pra esnaquizar os das xentes que din que no noso idioma non se pode espresare o pensamento moderno, foron maxistrais.

N'un conto persa cheo de gracia amostador d'unha alma de poeta, plastificou a súa doutrina, antre aprausos.

Tronou, ruxindo, contra os gallegos que se fixeron ricos na América, e que non teñen de gallegos mais que a fe de bautismo, posto que cando voltan á península, esquecen a Galicia pra empregar seus cartos en negocios fora da terra.

Falou da Asambleia das nazionalidades de Berna, pra amostrear, en senso democrático, que somentes pol-o rexionalismo-nazionalista pódese chegar á arelada paz universal.

O mestre Lugris foi ouxeto de longas ovacións.

A DIOS ROGANDO E C'O MAZO DANDO

Acordouse pol-o derradeiro, antre o entusiasmo dos ouventes, que apraudian erguidos dos escanos, dirixirle un telefonema en gallego ó xefe do Goberno pidindo seu apoio para o ferrocarril de Lugo a Ribadeo, por Mondoñedo Vilalba.

Tamén se lle dirixiron saudos telefónicos a Lliga Rexionalista de Cataluña y-á D. Rodrigo Sánz.

A DESPEDIDA

A hora do serán, baixaron á estación de Lugo, pra despedire ós propagandistas da Cruña, os representantes de Monforte e Vilalba, e moitos amigos sinificados da cibdade do Sacramento. Xa os hirmáns cruñeses no tren, entoaron o Hino Gallego, con voces fortes e variles, cheas d'entusiasmo, tremantes de fe. Todos descubertos, todos ergueitos. Un relixioso instante que fixo escintilear comenzo de bágoas nos ollos de moitos.

O arrincar o tren, vivas a Lugo, a Galicia pol-os cruñeses. Un viva cordial, garimoso, cangado d'un berro fondo, dos lugueses, á Cruña gallega, non á Cruña "cruñesista".

Lugo a Nosa Señora de ferro deixou a Lugo, o pobo de rúas modernas, de prazas ledas, d'horizontes libres, de homes fidalgos e mulleres fermosas y-elegantes.

Xa n'hai dúbida: Lugo, a xuventude de Lugo, peiterá pol-o santo galleguismo. ¡Viva Lugo! ¡Terra a nosa!...

Pra D. Xulio Núñez, pra D. Marcial Neira, pra D. Nilo Fernández Castro, pra Correa Calderón, xa dos nosos, pra D. Xesús Cora, pra o notabre musedo Sr. Marti, que nos obsequiou c'unha peza gallega no piano do gran pazo do Circo das Artes, pra o ilustre D. Emilio Tapia, leader acceso do xusto preito do ferrocarril Lugo-Ribadeo, e pra Vega Blanco, o xornalista de fondo miolo e de corazón grande, mais que amigo hirmán xeneroso e nobre, pra o Sr. Menéndez, pra o señor Varela Lenzano..., pra todos, unha soya verba: ¡gracias! Gracias tamén pra o culto boletín "A Razón" que nos adicou iste sentido saúdo:

Os heraldos d'a nosa fala

Po-las portas que, en tempos mellores, nosos páis regresaban muy ledos despois de reñer as batallas en defensa d'os pobos gallegos, hoxe chegan, tamen animosos, unhós homes, de craro talento, que sôuperón entablar a pelea e defenden a lingua con xeito.

Eles queren, que en toda Galicia non se fale mais qu'o gallego, nos debemos prestarlles axuda, pois é nobre e gallardo o empeño. Ven veñades, valentes paisanos, eiqui estamos, c'os brazos abertos pra apertarvos con todo o cariño que pra vos abrigamos no peito, e dispostos, cal vos nos digades, os de Lugo, tamen loitaremos pra qu'a fala, d'a nosa terriña seña sempre a que todos falemos.

P. REY VARELA

Xanceiro 28 1917.

Gracias a todol-os xornales, no nome da patria gallega, que inda alguen sen decatarse de que isto é un aldraxe inconsciente, a negación do noso evanxelio sagro, chamoulle "patria chica".

Y-unha adevertencia ó reporter A do "Progreso".

"Los de la fala", quirido compañeiro, peis-as risiñas decadentes propias da androxinia de que sen decatarse vostede y-outros señoritos mais fan feira, fallos d'alma, porque lla furtou Castela; "los de la fala"—¡qué pouco senso da eufonia, qué cativo gusto!—sen a sesta parte da poboación gallega, tod'a Galicia traballadora e viva para o caso; "los de la fala" somol-os que termamos pol-o xurdimento da hexemonia do noso idioma que empregan aínda mais de trinta millóns d'almas no mundo; "los de la fala" somos os que sabemos que Ecá de Queiros poido n'ela esquirbir a prosa mais xenial e mais europea da península ibérica; "los de la fala" somos os que coidamos que pobo que perde o seu idioma perde a súa y-alma e morre escravo do pobo que lle impuxo outra allea; "los de la fala" son todol-os traballadores gallegos, somos nos, os hirmáns das primeiras cibdades da terra, na xuntanza d'istes "cátivos" que se chaman Sanz, André, Ribalta, Carballeira, Fernández Flórez, Castela, Cabanillas, Porteiro, Cabeza León, Xil Casares, Taiño, Bidegain, Comellas, Lago González, Tapia, etc., etc.

"Los de la fala" somos, pol-o derradeiro, os que non dicimos a parvada moi de cravo pasado, envolteita na cativa pregunta de si un idioma que sirve para a poesía non ten forzosamente que prestarse millor para a prosa.

Perdónalles ¡ou Rosalía! ós rapaces "del habla entallada" adequirida coma os traxes dos probes emigrantes en bazares de roupa feita.

Pra eles esquirbeu Pondal a segunda estrófa do seu hino, a que di: "Os bos e xenerosos", etc.

Son habitantes en vivo do limbo do centralismo. Monteiristas sen monteira.

XA QUE SE QUERE...

Falando en prata dos "Muros d'ouro"

"As piores comedias miñas son aquelas que conqueriron grande éxito nos primeiros momentos.—Benavente."

A propósito da comedia de Fernández Mato "Muros de oro", veñen falando os xornaes do teatro gallego, do enxebriño, e outra chea de cousas que lles fan dicir algunhas burradas.

Si Fernández Mato escribiu a súa comedia en castelá por parecece pouco para a súa gloria a sona que poidera abranguer facen-